

300.4

๗ ๖ ๓๓

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

23 ก.ค. 2547

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กันยายน 2545

h 249302

สภาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กันยายน 2545

กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2545). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,436 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 90 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก คือ ครูสังคมศึกษามีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาและมีการจัดลำดับเนื้อหาที่สอนได้เหมาะสม เข้าใจง่าย ส่วนระดับน้อยคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการศึกษานอกสถานที่ และส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามีสภาพการใช้สื่อการสอนในระดับมากคือการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและบทเรียน และด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีการเสนอแนะความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้ในระดับมากที่สุดคือ การพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต้องการให้มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากเกินไป เนื่องจากเรียนไม่เข้าใจ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา มีความต้องการให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทันสมัย ประเภทอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์ สไลด์ และมีความประหยัด ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ควรวัดผลและประเมินผลจากการทำงานของนักเรียน ไม่ควรประเมินผลจากการทำแบบทดสอบอย่างเดียว

THE STUDY OF TEACHING AND LEARNING INSTRUCTIONS OF SOCIAL STUDIES
DEPARTMENT; SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY; PRASANMITR
DEMONSTRATION SCHOOL (SECONDARY)

Srinakharinwirot University Prasarnmitr Demonstration School (Secondary)
Faculty of Education Srinakharinwirot University
September 2002

Kittikoon Rungraung. (2002). *The Study of Teaching and Learning Instructions of Social Studies Department; Srinakharinwirot University; Prasarnmit Demonstration School (Secondary)*. Bangkok : Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary) Faculty of Education Srinakharinwirot University.

The purpose of this research is to study Junior high-school students' and senior high-school students' attitudes and needs towards teaching and learning instructions of Social Studies in Social Studies Department; Srinakharinwirot University; Prasarnmit Demonstration School (Secondary)

The samples were 90 % of 1,436 high-school students studying in the 2nd semester of the academic year 2001 by Sampling Random. The instruments used in collecting the data were Rating Scale questionnaires and open-ended questionnaires. The statistics applied to analyze the data were percentile, means, and standard deviation.

The findings of this research were as follows :

1. The managing process in teaching and learning instruction was in an average to excellent rank; that is social studies teachers have accuracy in language usage and high accuracy in contents and have high ability in arranging the order of contents with appropriateness and understanding. The activities in teaching and learning instructions by sightseeing and the activities in teaching and learning instructions that encourage students to share their activities with other people in community were poor. The application of teaching and learning instructions was in an excellent rank; that is, the materials in teaching and learning instructions were used in consistent with students' ages and lessons. In addition, the assessment of learning and teaching social studies for junior high school students was excellent, but for the senior high school students was in average in all.

2. Junior and senior high school students have recommended their needs towards the management of teaching and learning Social Studies. For the process in teaching and learning instructions of social studies, sight-seeing was required most. In addition, senior high-school students didn't want teachers to overemphasize in child-centered learning procedure.

Because students have no knowledge of using teaching and learning materials in social studies. There was the requirement to use varieties of modern teaching materials such as instant, computer, video and slide which must be economical. For the assessment, it was required that students should be evaluated in accordance with the authenticity; students' assignment and performance should be evaluated. Testing should not be the only way of students' assessment.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ จากคณาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายมัธยม) และคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ตลอดจนบุคคลในครอบครัว
รุ่นพี่รุ่นน้อง และพระคุณของครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้วิชาการและควมมี
คุณธรรมของผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กิตติคุณ รุ่งเรือง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย	4
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)	6
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ...	9
การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา	13
การวัดและประเมินผลวิชาสังคมศึกษา	21
สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
กลุ่มประชากร	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย	49
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	49
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	49
วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	49
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
อภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	58
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	59
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	65
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวด	
วิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	
(ฝ่ายมัธยม)	
ประวัติย่อผู้วิจัย	74

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มจำนวนประชากร จำแนกตามเพศ และระดับชั้น ..	34
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	35
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา	39
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา	40
5	ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	42
6	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	73

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมโลกกำลังเปลี่ยนจากยุคอุตสาหกรรมไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาศัยสื่อทันสมัย เชื่อมโยงโลกใบนี้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในเวลาอันสั้น เป็นสังคม ไร้พรมแดนทางด้านเศรษฐกิจที่มีการลงทุนข้ามชาติอย่างไม่เคยมีมาก่อน รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง สังคมใหม่นี้ได้เริ่มก่อตัวขึ้นแล้ว เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวสามารถโยงผู้คนหลายสิบล้านคนทั่วโลกเข้าด้วยกัน และกำลังจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยล้านและมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเครือข่ายเดียวคือ Internet ทำให้สามารถสื่อสารถึงกัน อย่างรวดเร็วและถูกลง สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลทั่วโลก และการเข้าสู่เครือข่ายข้อมูลระหว่างประเทศ ทำให้เกิดชุมชนอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้คนติดต่อสัมพันธ์กัน ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์มากยิ่งขึ้น เด็กไทยนอกจากจะมีเพื่อนในโรงเรียนแล้ว ในยุคนี้ยังมีเพื่อนใหม่ ๆ ในประเทศและทั่วโลกทางอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือกุญแจ ไปสู่อำนาจและความมั่งคั่ง และกุญแจที่นำไปสู่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ก็คือ การศึกษา (เสรี พงศ์พิศ. 2538 : 20 – 29)

การพัฒนาคนในยุคข้อมูลข่าวสารและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี นั้น การจัดการศึกษาจะต้องเน้นการพัฒนาบุคคล ให้รู้จักคิด รู้จักเหตุผล แก้ปัญหาบนพื้นฐานแห่งข้อมูลที่เป็นจริง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรม รู้จักเลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมภายนอก ฝึกจิตใจให้ เจริญองกงามด้านคุณธรรม รู้จักดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกาย ทั้งของตนเองและ ครอบครัว ตลอดจนมีทักษะต่าง ๆ ทางสังคม ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การติดต่อสื่อสาร การดำเนินชีวิตในสังคมตามหลักการและความมุ่งหมายของการศึกษา บุคคลที่ได้รับการพัฒนา สมรรถภาพดังนี้ ย่อมสามารถแก้ปัญหา สามารถปรับปรุงและสร้างสรรค์สภาพแวดล้อม เพื่อ คุณภาพในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคมอันจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 7 – 9) ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ส. 252 ตอนหนึ่งว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ค่านิยมและคุณภาพของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มี คุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบด้วยพลเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพ การพัฒนา ประเทศย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว

การที่พลเมืองจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพใน การจัดการศึกษาเป็นสำคัญ และในสภาพปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร มีความ

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมคนให้รู้จักคิด พิจารณาข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม วิชาสังคมศึกษาก็เป็นวิชาที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังที่พระราชวรมุนีได้กล่าวถึงวิชาสังคมศึกษาในการอภิปรายเรื่องหลักสูตรสังคมศึกษากับการพัฒนาประเทศว่า หมวดวิชาสังคมศึกษามีความสำคัญมากเป็นพิเศษ จะถือว่าเป็นแกนของการพัฒนาประเทศก็ได้ เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคน ทั้งด้านจิตใจ ความคิด ค่านิยมและลักษณะนิสัย ซึ่งจะพบได้ในรายวิชาต่าง ๆ ของหมวดวิชาสังคมศึกษา นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษาจะทำให้เรามองกว้างออกไปถึงการรู้จักความเป็นไปของสังคมโลกทั้งเรารู้จักประเทศอื่น ๆ ในวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการขยายความคิดให้กว้างขวางจนกระทั่งให้มองเห็นเป็นภาพรวม (กรมวิชาการ. 2531 : 16) และ สิริโฉม พิเศษบุญเกียรติ (2539 : 2) ได้กล่าวถึงวิชาสังคมศึกษาไว้ว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลให้มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เปิดสอนและเน้นเนื้อหาในเรื่องพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาจะประกอบไปด้วยโลก ประเทศ ชุมชน ท้องถิ่น ประชากร สภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมมีความสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของนักเรียน เพราะการสอนสังคมศึกษานั้นเป็นการทำให้บุคคลสามารถเข้ามามีบทบาทในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่จะให้เด็กอยู่ในสังคมได้ดีนั้น จำเป็นจะต้องจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในทุกวิชา หัวใจของวิชาสังคมศึกษาคือ ความมุ่งหมายของวิชานี้คือ เพื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าดำรงชีวิตให้มีความสุขได้อย่างไรในครอบครัวของตนเอง ในชุมชน ในประเทศ ในโลก เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว (สุนทร สุนันท์ชัย. 2514 : 10 – 14) นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเน้นหนักให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสม และวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาพื้นฐานอันสำคัญที่สอนนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพของประเทศชาติ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2540 : 1) ดังนั้นนักเรียนต้องเรียนรู้ลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เป็นบูรณาการ หรือผสมผสานกันในทุกสาขาวิชา ครูผู้สอนจำเป็นต้องเน้นการเรียนการสอนให้เกิดการบูรณาการ ไม่ใช่สร้างบุคลิกภาพของความเป็นนักปราชญ์ในเฉพาะสาขาวิชาเช่นแต่ก่อน (สมบุรณ์ ชิตพงศ์. 2523 : 7 – 8) อีกทั้งวิชาสังคมศึกษาจะต้องเป็นแกนนำในการฝึกให้นักเรียนได้มองเห็นสังคมอนาคต เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงอันแท้จริงของสังคม ตลอดจนเข้าใจยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้

นักเรียนสามารถมองเห็นทิศทางที่ควรเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม มีชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมนั้น (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2527 : 15)

จากความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาและลักษณะการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการเป็นโรงเรียนสาธิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีปณิธานที่จะมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถสาธิต ทดลอง วิจัย และเผยแพร่การจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิต และพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีวินัย พร้อมด้วยคุณธรรม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีภาพความสำเร็จที่คาดหวังไว้ว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นหน่วยงานในสังกัดของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีระบบการบริหารงานที่สามารถดำเนินการได้โดยอิสระและสามารถจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทดลอง สาธิต และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ที่จะสนับสนุนส่งเสริมการฝึกสอนฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่าง ๆ เป็นสถานที่มุ่งผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและชำนาญ มีทักษะการจัดการ และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิต เพื่อเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คิดแก้ปัญหาได้ มีทักษะการจัดการและมีทักษะการสื่อสาร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกสอน และฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ระดับต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

จากเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับผู้วิจัยเป็นอาจารย์ที่ทำหน้าที่การสอนในหมวดวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และให้การฝึกปฏิบัติงาน ติดตาม นิเทศนิสิตในสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงมีความสนใจและต้องการทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลของหมวดวิชาสังคมศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ทั้งหมด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครู ภายในหมวดวิชาสังคมศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ในการวางแผนบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ทั้งหมด จำนวน 1,595 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 1,436 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 90

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษาที่ครูผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลในรายวิชาสังคมศึกษา

1.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการ เทคนิค ที่ครูสังคมศึกษาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.2 ด้านการสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ นวัตกรรม ที่ครูสังคมศึกษานำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ เทคนิค ที่ครูสังคมศึกษาใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.1 หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.3 จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา
 - 1.4 โครงสร้างของวิชาสังคมศึกษา
2. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.1 หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.3 จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา
 - 2.4 โครงสร้างของวิชาสังคมศึกษา
3. การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
 - 3.1 ความหมายของวิชาสังคมศึกษา
 - 3.2 ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา
 - 3.3 กระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
 - 3.4 ทักษะจำเป็นที่ควรฝึกให้นักเรียนในวิชาสังคมศึกษา
 - 3.5 วิธีสอนสังคมศึกษา
4. การวัดและประเมินผลวิชาสังคมศึกษา
5. สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในประเทศ

1. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1.1 หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
2. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
6. มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาอาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง
7. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มีความถนัดในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

1.3 จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

กรมวิชาการ (2533 : 47) ได้กำหนดจุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมของศาสนา
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มรดกทาง

วัฒนธรรมไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติมีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

1.4 โครงสร้างของวิชาสังคมศึกษา

วิชาบังคับ

วิชาบังคับแกน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ส 101 ประเทศของเรา 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 102 ประเทศของเรา 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ส 203 ทวีปของเรา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 204 ประเทศของเรา 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส 305 โลกของเรา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 306 ประเทศของเรา 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

วิชาบังคับเลือก ให้เลือกจากรายวิชาต่อไปนี้ จำนวน 6 รายวิชา

ส 017 จริยธรรมกับบุคคล	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 026 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน	

โลกปัจจุบัน

ส 027 โลกในยุคปัจจุบัน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 032 เศรษฐศาสตร์ครอบครัว	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 043 กฎหมายน่ารู้	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 053 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 072 ท้องถิ่นของเรา 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 073 ท้องถิ่นของเรา 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

วิชาเลือกเสรี

ส 011 สังคมและวัฒนธรรมไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 012 เอกภาพ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 013 อัล – กุรอาน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 014 ศาสนบัญญัติ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 015 จริยธรรม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 016 ศาสนประวัติ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 018 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 019 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0110 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0111 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0112 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0113 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 021 ชีวิตและงานของบุคคล ตัวอย่าง	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 022 ประวัติศาสตร์ทั่วไป	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 023 ประวัติศาสตร์ไทย 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 024 ประวัติศาสตร์ไทย 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 025 ประวัติศาสตร์ไทย 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 031 เศรษฐศาสตร์ทั่วไป	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 041 กฎหมายในชีวิตประจำวัน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 042 การปกครองของไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 051 สิ่งแวดล้อมศึกษา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 052 ประชากรศึกษา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 061 ภูมิศาสตร์เบื้องต้น	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

(กรมวิชาการ. 2534 : 48 – 49)

2. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.1 หลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบ

อาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม

2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือการศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้ และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
3. สามารถเป็นผู้นำ และเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศาสนา ศิลป วัฒนธรรมของประเทศ

2.3 จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต โครงสร้างและรูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคม กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และการปกครอง และศาสนากับการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของสังคม สามารถแก้

ปัญหาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยใช้เหตุผล กระบวนการกลุ่มและวิธีการที่หลากหลาย

3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทยและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งมั่นในการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

2.4 โครงสร้างของวิชาสังคมศึกษา

วิชาบังคับ

วิชาบังคับแกน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ส 401 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 402 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ส 503 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 504 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส 605 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 606 สังคมศึกษา 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

วิชาเลือกเสรี

ส 011 ภูมิศาสตร์กายภาพ 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 012 ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 013 ภูมิศาสตร์การเกษตร 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 014 การสำรวจท้องถิ่น 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

เชิงภูมิศาสตร์

ส 015 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเมือง 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 021 หลักฐานประวัติศาสตร์ 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ในประเทศไทย

ส 022 เอเชียตะวันออก 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ในโลกปัจจุบัน

ส 023 เอเชียใต้ในโลกปัจจุบัน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 024 ยุโรปสมัยใหม่	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 025 ประวัติศาสตร์รัสเซีย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 026 ประวัติศาสตร์อเมริกา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 027 ประวัตินักคิดที่สำคัญของโลก	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 028 ประวัตินักวิทยาศาสตร์และ นักประดิษฐ์ที่สำคัญของโลก	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 029 วิวัฒนาการการคมนาคมขนส่ง และสื่อสาร	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0210 ประวัติสังคมและ วัฒนธรรมไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0211 ประวัติศาสตร์ไทย 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0212 ประวัติศาสตร์ไทย 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0213 ประวัติศาสตร์ไทย 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0214 เหตุการณ์ปัจจุบัน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 031 การปกครองของไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 032 การปกครองท้องถิ่นของไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 041 ศาสนาสากล	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 042 พระพุทธรูปและพุทธศิลป์ ในประเทศไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 043 อรรถาธิบายอัล-กุรอาน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 044 หะดีษ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 045 ปรัชญาอิสลาม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 046 กฎหมายอิสลาม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 047 เศรษฐศาสตร์อิสลาม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 048 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 049 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0410 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0411 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0412 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 0413 พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 051 มนุษย์กับสังคม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 061 รายได้ประชาชาติ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ส 062 การเงิน การธนาคาร และการคลัง	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 071 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 081 พลังงานกับสิ่งแวดล้อม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ส 082 ประชากรกับคุณภาพชีวิต	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

3. การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

3.1 ความหมายของวิชาสังคมศึกษา

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิชาสังคมศึกษาไว้หลายประการดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายว่า สังคมศึกษา หมายถึง หมวดวิชาที่ประกอบด้วยวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม

บุญนาค ตีวกุล (2532 : 2) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษา คือ วิชาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นเบื้องต้นแรก เป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ ในเขตพื้นที่และวัฒนธรรมที่เลือกไว้ โดยศึกษาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้มีศักยภาพในการเข้ามีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้

วารี ถิระจิตร (2534 : 2) ให้ความหมายวิชาสังคมศึกษาว่า หมายถึง วิชาหนึ่งที่สอนและเน้นในเรื่องพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่สอนในวิชานี้ประกอบด้วย โลก ประเทศ ประชากร สภาพแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

เยาวภา ประคองศิลป์ (2538 : 26) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษา เป็นการนำเอาเนื้อหาจากสาขาวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาปรับให้เหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกระดับ ลักษณะของวิชาสังคมศึกษา จึงเป็นการรวมหลายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

เผด็จ กุลประดิษฐ์ (2540 : 7) ให้ความหมายว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

วิชาสังคมจึงเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างปกติสุข

3.2 ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

วารี ถิระจิตร (2534 : 3) กล่าวว่า ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาประการหนึ่ง

คือ การให้ผู้เรียนได้รู้ถึงปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพความเป็นไปที่แท้จริงของสังคมนั้น ทั้งมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักปรับตนเองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องและได้เข้าใจสภาพของสังคมนั้นเป็นอย่างดี

ลาวัญญ์ วิทยาอุทพิกุล (2533 : 49) ได้ให้ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนว่า

1. เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เจตคติ ค่านิยมและทักษะของพลเมืองดีทางสังคมที่จะขาดเสียไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นวิชาที่ต้องกำหนดหรือบังคับให้นักเรียนในโรงเรียนโดยทั่วไปไม่ว่าจะในสังคมที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบใด
2. สังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่เบื้องต้นคือ ช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีเหตุผลและใช้เหตุผล มีความเป็นมนุษย์ มีความรู้สึกหรือสัมผัสฉับไว สามารถตอบสนองต่อสังคมรอบตนได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย
3. การเรียนรู้ทางสังคม (Social Education) เกิดขึ้นได้ในเกือบทุกสถานการณ์และสถานที่ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน วิชาสังคมศึกษามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางสังคมในลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่เป็นระบบ
4. สังคมศึกษามีบทบาทเป็นแกนกลางของการสัมพันธ์หลักสูตรไปสู่เป้าหมายเพื่อความเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพของสังคม เพราะการเรียนรู้ทางสังคมศึกษาแทรกอยู่ในทุกวิชาในโรงเรียน การเรียนการสอนจึงต้องเป็นไปตามคุณสมบัติอันจำเป็นแก่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และยิ่งไปกว่านั้นสังคมยังเป็นตัวเชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่าง ๆ มาประยุกต์ในการดำรงชีวิตร่วมกันในกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย
5. สังคมศึกษามีบทบาทพัฒนาผู้เรียนในสามารถปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี (Citizen Actor) โดยการประยุกต์ความรู้ เจตคติ ค่านิยม และทักษะที่ได้รับในโอกาส และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

จะเห็นได้ว่าวิชาสังคมศึกษา มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ความเป็นไปของสังคมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

3.3 กระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ในการที่ผู้เรียนจะสามารถศึกษาจนบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนการสอนที่ครูผู้สอนตั้งไว้จะต้องอยู่กับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำทักษะด้านต่าง ๆ ในวิชาสังคมศึกษา ขึ้นมาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในที่สุดซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีสอน ลัดดา คีลาน้อย (2534 อ้างถึงใน กษมาภา รัตนโกษณ์. 2540 : 16) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. วิธีการสอนควรเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนทั้งในด้านความ

แตกต่างของสติปัญญา ความสามารถ การแสดงออก วัย ความสนใจของนักเรียน

2. วิธีสอนจะต้องสนองจุดมุ่งหมายในหลักสูตรว่าต้องการให้นักเรียนได้อะไรจากบทเรียนตลอดจนสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละบทเรียนด้วย
3. วิธีสอนนั้นควรก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสภาพสังคมทั้งทางด้านการต้องการและสภาพแวดล้อมในสังคม
4. วิธีสอนนั้นควรเหมาะสมกับบุคลิกภาพของครูด้านความคล่องตัว ประสบการณ์ในการสอน
5. วิธีสอนนั้นควรก่อให้เกิดแนวทางในการนำความรู้ เจตคติ ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
6. วิธีสอนนั้นต้องมีชีวิตชีวา สนุกสนาน ไม่เป็นที่น่าเบื่อหน่ายแก่นักเรียน
7. วิธีสอนนั้นควรเหมาะสมกับเนื้อหา ที่นักเรียนจะเรียนว่าสอดคล้องกันเพียงไร
8. วิธีสอนนั้นควรเหมาะสมกับระยะเวลา สภาพห้องเรียน จำนวนนักเรียน บางครั้งวิธีสอนต้องใช้กระบวนการมากมาย เวลาย่อมไม่พอ หรือห้องเรียนเล็กเกินไป จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป

ณงนาถ สถาวโรดม (2534 : 20) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหา กว้างขวางมาก และเนื้อหาส่วนใหญ่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและลึกซึ้งอย่างแท้จริง และเป็นการง่ายเข้าถ้าครูและผู้เรียนจะได้ร่วมกันเลือกและจัดกิจกรรมทางสังคมศึกษาประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม สอนองความต้องการ ความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน เพราะการเรียนในลักษณะที่ผู้เรียนเป็นผู้ทำ กิจกรรม ย่อมทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ดีกว่าและเร็วกว่าการที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง หรือเป็นแต่เพียงผู้รับฟังอย่างแน่นนอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา (Activities use for Teaching of Social Studies) หมายถึง กิจกรรมการกระทำอย่างมีระบบที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้ได้ผลดี มีคุณภาพสนุกสนาน น่าสนใจ น่าเรียนรู้ มีความหมายและมีประโยชน์ต่อบุคคลในกระบวนการเรียนการสอน คือผู้เรียนและผู้สอนมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษาแต่ละครั้งหรือแต่ละคาบ ครูผู้สอนจะต้องเลือกกิจกรรมให้เหมาะสม โดยเกณฑ์ในการเลือกและจัดกิจกรรมมีดังนี้

1. กิจกรรมที่เลือกมาต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน หากเป็นทักษะก็ต้องเป็นทักษะที่เมื่อปฏิบัติแล้วผู้เขียนจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ หลักเกณฑ์ข้อนี้ในทางปฏิบัติมักถูกกละเลยอยู่เสมอ เช่น ตั้งความมุ่งหมายที่จะฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด รู้จักอภิปราย แต่ในการเรียนการสอนกลับเน้นการพูดของครูมากกว่าสอน ผู้เรียนมักมีกิจกรรมหรือประสบการณ์ในการฟังและจดคำสอนของครู อันนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า

ในการปฏิบัติจริง ครูผู้สอนหลายคน ไม่ได้จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายในการสอน

2. กิจกรรมที่เลือกมาควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนที่จะปฏิบัติ ความ พึงพอใจของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ถ้าประสบการณ์หรือกิจกรรมนั้นน่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก เป็นที่ สนใจและนิยมในหมู่ผู้เรียน มีประโยชน์ในการนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน ฯลฯ ความพึงพอใจ จะนำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนรักวิชาสังคมศึกษาอีกด้วย

3. กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนควรอยู่ในขอบเขต ความสามารถทางร่างกายของผู้เรียน ที่จะปฏิบัติได้ ครูต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมหรือทักษะเดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ กิจกรรมใหญ่ที่ ผู้เรียนจะได้รับควรสืบต่อเนื่องจากกิจกรรมและประสบการณ์ในอดีต หากไม่พิจารณาถึงเกณฑ์ ข้อนี้นักเรียนจะไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมใหม่ได้ ทำให้การเรียนเกิดความล้มเหลวและนักเรียน เกิดความท้อแท้

4. กิจกรรมที่เลือกมาให้ผู้เรียน ควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการสอนหลายด้าน

5. กิจกรรมที่เลือกมาให้ผู้เรียน ควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูต้องพิจารณาความสามารถพิเศษหรือความถนัดด้านใดด้านหนึ่งของผู้เรียนบางคน ประกอบด้วย

ปราชญ์ โพรซุซ (2525 : 1) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาไว้ ดังนี้

1. เรื่องที่สอน ได้มีการเน้นในเรื่องโครงสร้างในสาขาวิชา ความคิดรวบยอด การ สรุปลักษณะและปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เน้นความสำคัญของการสอนให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานมากขึ้น

1.2 ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ตั้งแต่ขั้นต้น ๆ ต่อมาก็ค่อย ๆ ขยาย ให้กว้างและลึกซึ้งขึ้นตามลำดับในชั้นสูง ๆ

1.3 ส่งเสริมให้มีการศึกษาปัญหาการขัดแย้งในสังคม ให้มีความคิดวิพากษ์ วิจารณ์และตัดสินใจเหตุการณ์ด้วยใจเป็นกลาง

1.4 ส่งเสริมให้เรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบันโดยทั่วไป อีกทั้งควรให้มองแนวโน้ม ของสังคมในอนาคตด้วย

1.5 พิจารณาบทบาทของค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อความ เป็นอยู่ของมนุษย์

1.6 ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ

2. วิธีการสอน ได้มีการเน้นเกี่ยวกับการสอนว่า ควรให้นักเรียนค้นพบนิยทั่วไป หรือกฎเกณฑ์ในสังคมได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิธีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ตามลำพัง มุ่งให้นักเรียนเกิดทัศนคติว่า ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่สมบูรณ์ถึงที่สุด จะต้องแสวงหาความรู้ต่อไปถึงสังคมอนาคตและ

ยังไม่ยุติลงได้

3. อุปกรณ์ มีการนำอุปกรณ์หรือเครื่องมือช่วยสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น เช่น บทเรียน โปรแกรม เครื่องบันทึกเสียง สไลด์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ของจริงของตัวอย่าง ฯลฯ

4. การจัดการสอนควรคำนึงถึงนักเรียนทุกประเภท คือ นักเรียนที่ฉลาดมาก ปานกลาง อ่อน

สิริวรรณ ศรีพหล (2526 : 75 – 76) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วยทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและส่วนที่เป็นกิจกรรมการเรียน แต่เนื้อหาวิชาหรือแม้แต่มโนทัศน์ไม่ได้ช่วยกระตุ้นการคิด การเปลี่ยนทัศนคติ หรือการพัฒนาทักษะทั้งทางด้านสังคมและด้านวิชาการ จนกว่าจะได้นำเอาข้อมูลเนื้อหานั้นมาแปลงเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. กิจกรรมการเรียนเป็นประสบการณ์ที่ผู้สอนได้วางแผนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้รู้จักการใช้ประโยชน์จากข้อมูลต่าง ๆ และรู้จักการคิดด้วยตนเอง ดังนั้นการวางแผนหรือการกำหนดกิจกรรมของผู้สอนจะสะท้อนให้เห็นถึงวิธีสอนของครูด้วย

3. การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน ครูสังคมศึกษาจะต้องพิจารณา หรือเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมเพื่อให้การเรียนรู้ในบทเรียนหรือหน่วยนั้นมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ดังนั้นในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนในวิชาสังคมศึกษา ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัจจัยเหล่านี้

3.1 วัตถุประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

3.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวิชาที่สอน

3.3 มโนทัศน์และหลักการที่กำหนดไว้

3.4 เนื้อหาสาระของบทเรียนที่จะสอน

3.5 พื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

3.6 ระยะเวลาที่กำหนดไว้

3.7 ความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.8 วัฒนธรรมท้องถิ่น

4. การเลือกกิจกรรมการเรียนในวิชาสังคมศึกษาใด ๆ ก็ตามสิ่งที่ผู้สอนควรคำนึงถึงก็คือ กิจกรรมนั้น ๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ได้อย่างไร

5. พิจารณาในการสอนหัวข้อนั้น ๆ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับใด มีความลึกซึ้งเพียงใด

6. ในการเรียนการสอนหน่วยหนึ่งหรือบทเรียนหนึ่ง ๆ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนหลาย ๆ อย่างผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นิตยา ภักธแสงไทย (2525 : 262 – 264) ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสังคมศึกษา ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ทุกอย่างต้องเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียน
2. การจัดลำดับของกิจกรรมการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั้ง 3 ประการ ของวิชาสังคมศึกษา คือ ความรู้พื้นฐานการคิด เจตคติความรู้สึกและค่านิยม กิจกรรมต้อง พัฒนาทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคม
3. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้หลายอย่างเช่น มีความรู้ ทางด้านเนื้อหา ก็ควรมีความรู้ทางด้านความคิด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการจัดลำดับขั้นตอน เพื่อให้การเรียนรู้มีความ ต่อเนื่อง แต่ละกิจกรรมควรให้มีการสืบทอดต่อจากประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ไปสู่ประสบการณ์ที่อยู่ ไกล และจากกระบวนการคิดการทำงานอย่างง่าย ๆ ไปสู่การให้เหตุผลที่เป็นแบบแผนและเป็น นามธรรม
5. กิจกรรมการเรียนรู้ควรทำให้บังเกิดผลได้อย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น
6. กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องท้าทายความสนใจของผู้เรียนให้นำสิ่งที่เรียนใน สถานการณ์หนึ่งไปใช้ได้ สถานการณ์ใหม่ ลักษณะเช่นนี้จะทำให้การเรียนรู้ต่อเนื่องกับไป สามารถอธิบายสิ่งใหม่ คัดคะเน และพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ในโรงเรียนได้
7. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ปริมาณความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการตีความ การจัด รวบรวมและการแสดงออกด้านความคิดรวบยอด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถ ทางสติปัญญาของผู้เรียน การจัดกิจกรรมดังกล่าวจะประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 2 ชนิด คือ กิจกรรมที่แสดงปริมาณของความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องหรือเหมาะสมกับความรู้ที่มีความคิดรวบยอด รวมอยู่ด้วย และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนจัดรวบรวม หรือเพิ่มเติมความรู้ใหม่จาก สิ่งที่ผู้เรียนได้รู้แล้ว
8. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาความคิดส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดแบบ สืบสวน สอบสวน และแก้ปัญหาตามแนวทางของตน และต้องรู้จักประเมินความคิดของตนเอง ด้วย
9. กิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลาย ๆ ทาง การจัดกิจกรรมที่ให้ โอกาสผู้เรียนได้สังเกตวิเคราะห์และอภิปรายโดยใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ มาประกอบกิจกรรม หา กิจกรรมหนึ่ง ๆ ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนคนหนึ่งแต่อาจมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ชดเชยได้
10. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะเปิดกว้างให้ผู้เรียนให้มีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านเนื้อหาและแนวความคิด กิจกรรมลักษณะนี้ไม่จำเป็นจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องเพียง คำตอบเดียว แต่เป็นการให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล และพัฒนาความคิด สร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่นหลักสูตร รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ผู้เรียนและจุดประสงค์ของการเรียน ทั้งนี้จะต้องสามารถนำเอาปัจจัยดังกล่าวมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากวิชาสังคมศึกษามีขอบข่ายเนื้อหาที่กว้างขวาง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู จะต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา สมองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพของสังคม

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่า

1. กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาต้องมีความสอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการสอนทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ
2. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องและสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องหลากหลายและท้าทายความสามารถของผู้เรียนทั้งความคิด และการปฏิบัติ
4. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยตัวผู้เรียนเอง
5. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตจริง และมีความเข้าใจในสังคมชัดเจนขึ้น
6. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องส่งเสริมคุณธรรม และทักษะทั้งทางวิชาการและทางสังคมแก่ผู้เรียน

3.4 ทักษะจำเป็นที่ควรฝึกให้นักเรียนในวิชาสังคมศึกษา

ประนอม เดชชัย (2521 : 79 – 80) ได้กล่าวว่า ทักษะที่ควรได้รับการฝึกฝนในวิชาสังคมนั้น มีอยู่หลายประการดังนี้

1. ทักษะในการอ่าน (Reading Skill) เป็นทักษะพื้นฐานของวิชาสังคมศึกษา เช่น อ่านตีความ อ่านจับใจความ อ่านเพื่อเก็บความคิดรวบยอดในเรื่องให้มาสัมพันธ์กันได้
2. ทักษะในการคิด (Thinking Skill) คือการฝึกให้คิดอย่างมีเหตุผล รู้ว่าอะไรคือข้อเท็จจริง หรือความเห็น ซึ่งการฝึกให้มีความคิดแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือกและรู้จักการตัดสินใจ
3. ทักษะในการค้นคว้าวิจัย (Research Skill) คือการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลจากการอ่าน การฟัง ตลอดจนการใช้หนังสือคู่มือและสารานุกรม เพื่อสรุปและนำมาเสนอโดยวิธีต่าง ๆ เช่น เขียนรายงาน เสนอรายงานปากเปล่า เป็นต้น
4. ทักษะในการใช้แผนที่และลูกโลก (Map and Globe Skill) คือการฝึกใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาสังคมศึกษา เพื่อให้รู้จักอ่านแผนที่และการใช้ลูกโลก เข้าใจถึงอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้ง มาตรฐาน ละติจูด ลองจิจูด การเข้าใจสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์ในชีวิตมาก
5. ทักษะการใช้และเข้าใจสิ่งพิมพ์ที่เขียนเป็นกราฟ (Graphing Skill) เพื่อให้เข้าใจ

และสามารถอ่าน หรือแปลความหมายจากสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบหรือแทนคำอธิบายได้ เช่น รูปภาพ ตาราง แผนภูมิ แผนผัง เป็นต้น

6. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) คือ ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเช่น การวางแผนทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น

7. ทักษะในการเกิดความรู้ขั้นปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะที่ลึกซึ้งซึ่งว่า การเรียนเพื่อให้ความรู้ปกติธรรมดา คือ เกิดทักษะในการค้นคว้าและคิดสร้างสรรค์ให้เกิดความรู้ใหม่ สามารถประดิษฐ์สิ่งใหม่อันเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

8. ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การปฏิบัติงานในสังคม มารยาทสังคม การแต่งกาย การรู้จักค่านิยมในสังคม มีความรอบรู้กฎระเบียบข้อบังคับกฎหมายและความต้องการของสังคม ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทางสังคม

3.5 วิธีสอนสังคมศึกษา

ในสภาพการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การสอนสังคมศึกษา จำเป็นที่จะต้องสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เท่าทันสังคมดังกล่าว สันต์ ธรรมบำรุง (2523 : 78) กล่าวว่าไว้ว่าการเรียนสังคมไม่ได้มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ในศาสตร์ทางสังคมทุกสาขา เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าวิชาการเฉพาะสาขาแต่อย่างใด แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับตน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องเน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก โดยถือว่ากลุ่มนักเรียนมีความสำคัญ มีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญนำทางรวมทั้งการใช้การสอนหลายวิธี เป็นต้นว่า การสอนแบบสืบสวนแบบหน่วยการสอน แบบสถานการณ์จำลอง การสอนแบบแก้ปัญหา รวมทั้งให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ทั้งโดยการทำงานเป็นกลุ่มและการทำงานตามลำพัง

จากสภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ เอ็ดวิน (Edwin. 1976 : 28 – 58) ได้ให้วิธีการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การสอนสังคมศึกษา ครูอาจจะใช้วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดโดยผ่านกระบวนการสืบสวน วิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เหตุผล มีวิจารณ์ญาณมากกว่าการสอนแบบเก่าที่เน้นให้นักเรียนท่องจำ ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด เป็นผู้คอยจ้ำจี้จ้ำไชให้ความรู้แก่นักเรียน ส่วนนักเรียนที่ครูให้นั้นเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ในที่สุด นักเรียนจะกลายเป็นผู้ที่ไม่รู้อะไรเลย เพราะขาดประสบการณ์ในการใช้ความคิด ดังนั้นการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่จึงเน้นในเรื่องการใช้ความคิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของนักเรียนในอนาคต

2. การสอนแบบบรรยายนั้น ยังคงจำเป็นที่จะต้องใช้ในการสอนสังคมศึกษาอยู่บ้าง แต่ครูไม่ควรใช้การสอนแบบบรรยายอยู่ตลอดเวลา ควรหาวิธีสอนอื่นมาใช้ด้วย การสอนแบบบรรยายนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเนื้อหา

ถ้าครูเป็นผู้บรรยายที่ดี แต่จะนำไปใช้กับสภาพห้องเรียนอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ การนำไปใช้ควรอยู่ในดุลยพินิจของครู

3. วิธีสอนอีกประการหนึ่งที่นำมาใช้สอนสังคมศึกษาแนวใหม่คือ การสอนแบบอภิปรายเรื่องที่จะนำมาอภิปรายนั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ในลักษณะที่เป็นข้อเท็จจริงเสมอไป เพราะข้อเท็จจริงเหล่านั้นนักเรียนสามารถจะหาอ่านได้ด้วยตนเอง ครูอาจจะใช้คำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลที่สำคัญบางเรื่องเพียงใดในขณะที่มีการอภิปราย ครูอาจจะบรรยายสั้น ๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4. การสอนโดยวิธีการแก้ปัญหา เป็นวิธีการสอนที่ใช้กันมากในการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่ ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ นักเรียนอาจจะเริ่มด้วยการถามปัญหาหรือคำถามที่เขาสงสัยและมีความหมายอย่างแท้จริงในชีวิตของเขา ด้วยแรงกระตุ้นที่อยากจะเรียนรู้ จะทำให้เขาเกิดความเข้าใจดีขึ้น จำได้นาน และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ไปแล้วได้ง่าย ในสถานที่แห่งใหม่ ที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนจะรู้จักวิธีคิด และวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. การวัดและประเมินผลวิชาสังคมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) เป็นความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับการฝึกฝน อบรมสั่งสอนจากสถานศึกษา ซึ่งวัดและประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะเป็นตัวชี้ให้ทราบว่าผลการเรียนการสอนที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อต้องการจะทราบว่าหลังจากจบการเรียนการสอนไปแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หรือความก้าวหน้าทางการเรียนมากน้อยเพียงไร เป็นที่พอใจของครูหรือไม่ จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ความรู้ เนื้อหา และพฤติกรรมด้านใดบ้างในกระบวนการเรียนการสอน การวัดเป็นการรวบรวมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน ข้อมูลนั้นกำหนดเป็นตัวเลขซึ่งเป็นปริมาณที่มีความหมายแทนคุณภาพหรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องวัด หรือเป็นการแปลงคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งจากสิ่งที่วัดนั้น โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ครูมีความจำเป็นต้องตัดสินใจหลายครั้งคือตัดสินใจเมื่อเริ่มต้นสอน จัดสินใจระหว่างดำเนินการสอน และตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดการสอน การวัดผลหรือการทดสอบจะเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (สุนทรี เมฆบุญส่งลาภ. 2540 : 18)

ลัดดา ศิลาน้อย (อ้างถึงในเผด็จ กุลประดิษฐ์. 2540 : 18 – 20) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลวิชาสังคมศึกษาว่า มีบทบาทและมีความจำเป็นอย่างมากในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน ซึ่งมีวิธีการอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. สอบก่อน (Pre Evaluation) เป็นการสอบประเมินพื้นฐานหรือความพร้อมของผู้เรียนก่อนที่จะสอนเพื่อ

1.1 ศึกษาพื้นฐานความรู้ทั้งในด้านความถนัด ทฤษฎี หลักการ ซึ่งผู้เรียนควรรู้มาก่อน เครื่องมือจะเป็นลักษณะของแบบทดสอบ

1.2 วัดความสามารถทางสติปัญญา ว่าความสามารถในการพัฒนาทางสมองมีลักษณะเป็นเช่นไร เพื่อจะจัดเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

1.3 วัดความสนใจของผู้เรียน เพื่อสร้างความสนใจให้เห็นคุณค่าและวางแผนเริ่มต้นสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสิ่งที่เรียน ใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถามผลของการประเมินค่า

2. สอบขณะสอน (Formative Evaluation) เป็นการสอบเพื่อดูผลการเปลี่ยนแปลงขณะสอน ในขณะที่นักเรียนเรียนแต่ละจุดประสงค์ แต่ละหน่วย หรือแต่ละคาบ นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เพียงใดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้านักเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะได้แก้ไขสิ่งบกพร่องของนักเรียน ว่าที่ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพราะเหตุใด เป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การประเมินผลจะใช้วิธีการต่าง ๆ เช่นการสังเกต การสอบถาม การตรวจผลงาน การทดสอบ

3. สอบหลังสอน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนหรือเป็นการดูผลรวมของความสามารถของนักเรียนว่า หลังจากที่ได้รับการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งใช้การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนเป็นเกณฑ์ วิธีการที่ใช้จะอยู่ในลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เดียนใจ เกตุษา (2526 : 85) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู
3. เพื่อตัดสินผลการเรียน
4. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน

ลาวัณย์ วิทยาวุฒิกุล (2533 : 207 – 208) กล่าวถึงกระบวนการวัดผลประเมินผลเป็นสิ่งที่ครูจะต้องทำตลอดเวลาและจะต้องครอบคลุมในสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนอย่างเป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผน เพื่อดูพื้นฐานความรู้เดิมที่นักเรียนเรียนมาก่อน

1.1 วัดความสามารถในการใช้ภาษาอันเป็นความสำคัญเบื้องต้นของทักษะที่เป็นเครื่องมือสื่อสาร และแสวงหาความรู้อันเป็นข้อมูลในการเรียนสังคมศึกษา

1.2 วัดพื้นฐานทักษะอันจำเป็นและสำคัญต่อการเรียนรู้ การปฏิบัติเพื่อดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกของสังคมและพลเมืองดี

1.3 วัดพื้นฐานในลักษณะเฉพาะตัวเกี่ยวกับความสนใจ ความเชื่อ เจตคติและค่านิยม

2. ทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นการวัดพัฒนาการด้านพุทธิพิสัยเพื่อให้รู้สัมฤทธิ์ผลของสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 การเรียนเป็นความรู้ขั้นสูงในระดับมโนทัศน์ ข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการที่นักเรียนสามารถจะนำไปเป็นพื้นฐาน หรือเครื่องมือในการเรียนรู้ต่อไปได้

2.2 วัดพัฒนาการด้านทักษะพิสัยที่สำคัญในวิชาสังคมศึกษาอันได้แก่ ทักษะการเรียน ทักษะทางปัญญาหรือการแสวงหาความรู้ และการใช้เหตุผล ทักษะการทำงาน และการดำรงชีวิตร่วมกับกลุ่มหรือผู้อื่น ทักษะการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของสังคมและพลเมืองดี

2.3 วัดพัฒนาการทางจิตพิสัย ได้แก่ เรื่องเจตคติและค่านิยมทั้งต่อตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องอันเป็นพื้นฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม

การประเมินผลวิชาสังคมศึกษาที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. สามารถตรวจสอบข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ในการสอนแต่ละครั้งย่อมมีจุดบกพร่องบ้าง ถ้าขาดการประเมิน ครูจะสอนไปอย่างต่อเนื่องไม่คิดปรับปรุงเพราะไม่รู้ว่าจะอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2. สามารถตีค่าการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การผิดพลาดน้อยที่สุด ลักษณะของการประเมินนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบหาความเชื่อมั่น ค่าความยากง่ายตามหลักการวัดผลบ้าง เพื่อกันความผิดพลาดจากการประเมินผล

3. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนตั้งจุดมุ่งหมายว่าสอนแล้วจะให้นักเรียนรู้อะไรบ้าง มีพฤติกรรมอย่างไร สิ่งที่จะช่วยให้ครูทราบว่า การเรียนแต่ละครั้งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ย่อมอาศัยการประเมิน

4. เป็นกระบวนการต่อเนื่อง หมายถึง จะต้องมีการทดสอบเมื่อจบบทเรียน แต่ละจุดประสงค์หรือจบหน่วยการเรียนแต่ละครั้งมิใช่ครูประเมินรวบยอด

5. คำนึงถึงตัวผู้เรียนในด้านวัย พัฒนาการ บางครั้งแบบทดสอบเนื้อเรื่องเดียวกัน แต่ต่างระดับเช่น ในหัวข้อข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน เมื่อนักเรียนเรียนทุกระดับ ครูจำเป็นต้องใช้คำพูดในแบบทดสอบต่างกัน เพื่อความเข้าใจที่ต่างวัย ต่างระดับ

5. สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ประเภทที่ใช้

แพร่หลายทั่วไปมานาน กับประเภทเริ่มทดลองใช้และอุปกรณ์ใหม่ ๆ

1. ประเภทที่ใช้แพร่หลายมานาน (Conventional Audio Visual Type) ได้แก่

1.1 แผนภาพ ได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพประกอบคำอธิบาย ใช้เพื่อสร้างความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน และใช้ประกอบการอภิปรายในกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาได้เป็นอย่างดี

1.2 ภาพฉาย ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ ภาพทึบแสง ภาฉายข้ามศีรษะ ไมโครฟิล์ม ภาพฉายสามมิติ วิดิทัศน์ การใช้ภาพฉายในวิชาสังคมศึกษามุ่งเพื่อผลทางจิตวิทยาและทางการศึกษาโดยตรง ในทางจิตวิทยาภาพฉายมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นความแปลกใหม่ซึ่งเร้าให้นักเรียนสนใจได้ดีเป็นพิเศษ และมีสมาธิหรือรวบรวมความสนใจไปที่ภาพฉายได้ดีกว่าการใช้สื่อแผนภาพเป็นอันมาก ภาพที่เคลื่อนไหวได้หรือสามารถทำให้เหมือนเคลื่อนไหวได้ยิ่งก่อให้เกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

1.3 วัสดุเสียง ได้แก่ แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง ใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางในการสอนสังคมศึกษาโดยเชื่อมโยงกับวิธีสอนต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวกแก่การใช้ เพื่อเปิดฟังประกอบการสอนในด้านดนตรี การขับร้อง การแสดงพื้นบ้าน ใช้บันทึกเหตุการณ์สำคัญ ข่าวเหตุการณ์ บทวิเคราะห์วิจารณ์ต่าง ๆ

1.4 วัสดุกราฟิก ได้แก่ แผนภูมิและกราฟ โปสเตอร์ การ์ตูน แผนที่และลูกโลก เป็นประโยชน์ในการสอนสังคมศึกษาในแง่ที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน มีจุดรวมของเนื้อหา ให้นักเรียนสนใจและจัดทำได้โดยประหยัด

1.5 วัสดุให้เปล่าหรือวัสดุราคาเบา หมายถึงสื่อที่ขอได้จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ แผ่นพับ จุลสาร แผนภูมิ กราฟ ปฏิทิน รูปภาพ สไลด์ วัสดุสามมิติ ตัวอย่างวัสดุต่าง ๆ

1.6 วัสดุเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ได้แก่ กระดานดำ แผนป้ายผ้าสาส์ลิ แผนป้ายแม่เหล็ก แผนป้ายไฟฟ้า วัสดุสามมิติ หุ่นจำลองและตัวอย่าง นิทรรศการ ชุดการเรียนสำเร็จรูป

2. ประเภทที่ทดลองใช้เพื่อการศึกษา หมายถึง การใช้เทคโนโลยีการศึกษาบางอย่าง เป็นสื่อการสอน เป็นสื่อที่มีได้ใช้กันในโรงเรียนทั่วไปทุกแห่ง หลายประเทศต่างทดลองศึกษา และหาวิธีการจะใช้สื่อเหล่านั้นเป็นประโยชน์ในการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สื่อบางชนิดเป็นสื่อที่มีในชุมชนมานานแล้ว แต่อาจยังไม่ได้นำมาใช้เพื่อการศึกษาอย่างจริงจังเช่น

2.1 วิทยุโทรทัศน์ ได้แก่วิทยุโทรทัศน์เพื่อการคำที่จัดออกอากาศอยู่ทั่วไป ถ้าครูได้ศึกษากำหนดรายการที่จัดออกอากาศล่วงหน้า ก็สามารถมอบหมายให้นักเรียนติดตามชมหรือครูบันทึกรายการลงเทปโทรทัศน์แล้วนำมาเปิดให้ชมประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในภายหลังได้ เช่น รายการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สัตว์ป่าในดินแดนต่าง ๆ วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง กิจกรรมการเลือกตั้ง เป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งสถานทางการกระจายเสียงหรือสถาบันการศึกษาเป็นผู้ผลิตรายการเพื่อจุดประสงค์ทางการศึกษาโดยเฉพาะ อาจอยู่ในรูป

แบบของวิทยุโทรทัศน์วงจรเปิด วิทยุโทรทัศน์เพื่อการสอนโดยตรง

2.2 ห้องปฏิบัติการสังคมศึกษา จัดเลียนแบบห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี เพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่สำคัญ ๆ ของสังคมศึกษาได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น วิธีจัดคล้ายกับการจัดรายการถาม – ตอบปัญหาที่มี และใช้ชุดการเรียนสำเร็จรูปเพื่อศึกษาด้วยตนเองในช่วงเวลาที่กำหนดให้ก็มี นอกจากนั้นอาจจัดในลักษณะของนิทรรศการเฉพาะเรื่องเพื่อให้นักเรียนสังเกตหน่วยงาน และวิจารณ์ให้เหตุผล

2.3 สื่อการเรียนสำเร็จรูป อาจจัดทำในรูปของอุปกรณ์แบบเครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) หรือเอกสารบทเรียนสำเร็จรูป (Program Text) ก็ได้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง

2.4 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ CAI มีหลักการเดียวกับเครื่องช่วยสอนและบทเรียนสำเร็จรูปผสมผสานกันและใช้วิธีการจัดระบบในด้านการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วย สามารถนำมาใช้ในการทบทวนบทเรียน การฝึกหัด การแก้ปัญหา การเล่นเกม เป็นต้น (สุรพงษ์ โลหิตพิณฑุ. 2539 : 33 – 38)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

บุษยรัตน์ บุณทริภุตร (2530) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรรายวิชา บัณฑิตกลุ่มสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาบัณฑิตกลุ่มสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียน และเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรรายวิชาบัณฑิตกลุ่มสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 213 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 จำนวน 487 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนรายวิชาซึ่งบัณฑิตกลุ่มสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นเกี่ยวกับรายวิชาบัณฑิตดังต่อไปนี้

จุดประสงค์มีความเหมาะสมมาก ในด้านที่มีความสอดคล้องกับหลักการปกครองของประเทศ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และมีความชัดเจน เนื้อหามีความเหมาะสมมากในด้านที่มีความยืดหยุ่นของเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ส่งเสริมค่านิยมทางด้านคุณธรรมที่ถูกต้องแก่นักเรียน และมีเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมากในด้านการใช้หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม และการประเมินผลการเรียนมีความเหมาะสมมากในด้านการกำหนดให้วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาบังคับ

ในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาบัณฑิตกลุ่มสังคมศึกษา ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาในด้านการจัดอำนวยความสะดวกของทางโรงเรียน ในการจัดห้องเฉพาะสำหรับสอนวิชาสังคมศึกษา การจัดห้องเฉพาะสำหรับนักเรียนศึกษาค้นคว้าวิชาสังคมศึกษาและการสนับสนุนให้จัดกิจกรรมประเภททัศนศึกษา ส่วนในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนนั้นครูผู้สอนมีปัญหาในด้านการวางแผนการสอนซ่อมเสริม การสอนเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนผ่านเกณฑ์ การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนช้าและการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนซ่อมเสริม

ในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นักเรียน มีความเห็นว่า ครูได้ทำการสอนโดยยึดจุดประสงค์มากที่สุด รองลงมาคือการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนที่จะเรียน ส่วนกิจกรรมที่ครูมีการปฏิบัติเป็นบางครั้งได้แก่ การสอนเสริมให้นักเรียนที่เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า การสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ และการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายสไลด์ และการใช้แผนที่ แผนภูมิ รูปภาพ

อรรถพร สิทธิมั่งค์ (2527, หน้า 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกลาง กลุ่มที่ 5” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โดยทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและความคิดเห็นของนักเรียนที่สังกัดโรงเรียนแตกต่างกัน ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของครูสังคมศึกษาและนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบความคิดเห็นในการประเมินผลในการใช้หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนในหมวด จุดประสงค์ของวิชาอยู่ในระดับพอเข้าใจและพอปฏิบัติได้ ในหมวดเนื้อหาวิชาและการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะกับวัยของผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เนื้อหาส่งเสริมด้านคุณธรรมที่ถูกต้อง เหมาะกับสภาพท้องถิ่นของนักเรียน ในหมวดการประเมินผลการบริหารและการบริการหลักสูตรอยู่ในระดับเหมาะสมดีแล้ว ครูที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีความเข้าใจในด้านความชัดเจนของจุดประสงค์มากกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้านการนำไปปฏิบัติและในเรื่องการเรียนการสอน ส่วนความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาในเรื่องสื่อการเรียนการสอน แยกตามสังกัดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีการปฏิบัติในด้านการเรียนการสอนสูงกว่าครูกรมอาชีวศึกษา แต่ในเรื่องจุดประสงค์ของวิชาด้านความชัดเจนและการนำไปปฏิบัติไม่มีความแตกต่างกัน ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตร จุดประสงค์ของวิชาแยกตามสังกัดโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษามีความเข้าใจในจุดประสงค์มากกว่านักเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเรื่องเนื้อหาวิชาและใน

เรื่องการเรียนการสอน นักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและการปฏิบัติในการเรียนการสอนสูงกว่า นักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานการศึกษาเอกชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ทั้งหมด จำนวน 1,595 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 90 ได้จำนวน 1,436 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจคำตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา 3 ด้าน จำนวน 53 ข้อ ได้แก่ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 34 ข้อ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จำนวน 9 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมาก
- 3 หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นปานกลาง
- 2 หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อย
- 1 หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended) เพื่อทราบความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อคิดเห็นจากบุคคลที่ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ในการสอนสังคมศึกษา
2. สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม จากตำราเอกสารทางวิชาการ และเรียบเรียงข้อความให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ ความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษา
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการสุ่มตัวอย่างระดับชั้นละ 40 คน รวม 80 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ 53 ข้อ ได้แก่ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 34 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) 2.06 – 6.33 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) 4.25 – 6.28 และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) 3.49 – 5.86 ดังแสดงในภาคผนวก
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกไปทดลองหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

7. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,436 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทำบันทึกข้อความถึงรองผู้อำนวยการฝ่ายนิเทศ-วิจัย ที่รับผิดชอบการทำวิจัยของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เพื่อได้รับทราบ
2. ทำบันทึกข้อความถึงอาจารย์ในหมวดวิชาสังคมศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และอาจารย์ภายในหมวดวิชาสังคมศึกษาได้ช่วยจัดเก็บข้อมูลให้ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 1,436 ฉบับ เมื่อได้กลับคืนมา จำนวน 1,436 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น จำนวน 1,429 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.51 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/ Personal Computer Plus)

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) แยกเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.50	หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมากที่สุด
3. วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยหาค่าความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าร้อยละ

1.2 หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 65)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (Edward. 1960: 104)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ได้คะแนนสูงและต่ำตามลำดับ

S_H^2, S_L^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มผู้ได้คะแนนสูงและต่ำตามลำดับ

n_H, n_L แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดในกลุ่มผู้ได้คะแนนสูงและต่ำตามลำดับ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2523 : 98 – 99)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

- เมื่อ ∞ แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
การวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามระดับชั้น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามระดับชั้น

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สภาพการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามระดับชั้น

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน จากแบบสอบถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,436 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 17.34 โดยใช้วิธีการนำเสนอในรูปความถี่ ประกอบความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และระดับชั้น

สถานภาพ	จำนวน (คน)	คิดเป็น (ร้อยละ)
เพศ		
1. ชาย	669	46.59
2. หญิง	760	52.92
รวม	1429	99.51
ระดับชั้น		
1. มัธยมศึกษาตอนต้น	776	54.04
2. มัธยมศึกษาตอนปลาย	653	45.47
รวม	1429	99.51

จากตาราง 1 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง (ร้อยละ 52.92) นอกนั้นเป็นนักเรียนชาย (ร้อยละ 46.59) เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 54.04) นอกนั้นเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 45.47)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูของท่านแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนให้ท่านทราบก่อนการเรียนการสอน	3.51	0.86	มาก	3.46	0.83	ปานกลาง
2. ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง	3.80	0.74	มาก	3.64	0.77	มาก
3. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอย่างทั่วถึง	3.74	0.84	มาก	3.43	1.00	ปานกลาง
4. ครูของท่านใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการตอบคำถาม	3.68	0.88	มาก	3.25	0.89	ปานกลาง
5. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม	3.38	0.88	ปานกลาง	3.31	0.89	ปานกลาง
6. ครูของท่านบอกแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนให้นักเรียนทราบ	3.16	0.97	ปานกลาง	3.00	0.99	ปานกลาง
7. ครูของท่านลำดับเนื้อหาสาระที่เหมาะสมเข้าใจง่าย	3.61	0.86	มาก	3.32	0.92	ปานกลาง
8. ครูของท่านมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชา	3.88	0.73	มาก	3.83	0.81	มาก
9. ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ	3.42	0.92	ปานกลาง	2.98	0.92	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
10. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิด อย่างมีเหตุผล	3.45	0.86	ปานกลาง	3.15	0.84	ปานกลาง
11. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการ คิดอย่างเป็นระบบ	3.46	0.83	ปานกลาง	3.14	0.85	ปานกลาง
12. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการ เผชิญและแก้ปัญหา	3.44	0.88	ปานกลาง	3.13	0.86	ปานกลาง
13. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นให้ฝึกทักษะกระบวนการ ทำงานอย่างเป็นระบบ	3.46	0.85	ปานกลาง	3.19	0.84	ปานกลาง
14. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิด อย่างมีเหตุผล	3.56	0.85	มาก	3.27	0.85	ปานกลาง
15. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตัว นักเรียน	3.62	0.86	มาก	3.44	0.85	ปานกลาง
16. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริง	3.29	0.98	ปานกลาง	2.92	0.94	ปานกลาง
17. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ตามความสามารถของท่าน	3.38	0.94	ปานกลาง	3.05	0.91	ปานกลาง
18. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนทำโครงงาน	3.10	1.06	ปานกลาง	3.28	0.97	ปานกลาง
19. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยน และเรียนรู้จากกลุ่มทำงาน	3.48	0.95	ปานกลาง	3.34	0.94	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
20. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดง ความคิดเห็น	3.63	0.90	มาก	3.35	0.89	ปานกลาง
21. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีตัวอย่างหรือปัญหา สถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้หา ทางคิด	3.46	0.94	ปานกลาง	3.35	0.95	ปานกลาง
22. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ	3.19	0.97	ปานกลาง	2.98	0.96	ปานกลาง
23. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การสาธิตตามขั้นตอนเพื่อ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	3.31	0.89	ปานกลาง	3.02	0.88	ปานกลาง
24. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการสนทนาและอภิปรายร่วม กับนักเรียน	3.45	0.88	ปานกลาง	3.15	0.91	ปานกลาง
25. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม ร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน	2.85	1.12	ปานกลาง	2.50	1.09	น้อย
26. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยการศึกษานอกสถานที่	2.38	1.19	น้อย	2.04	1.10	น้อย
27. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยการเชื่อมโยงกับ เนื้อหาวิชาอื่น ๆ	3.03	1.04	ปานกลาง	2.85	0.96	ปานกลาง
28. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับ ประสบการณ์ชีวิตจริง	3.40	0.95	ปานกลาง	3.26	0.94	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
29. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง	3.42	0.96	ปานกลาง	3.08	0.90	ปานกลาง
30. ครูของท่านพยายามให้ท่านเห็น คุณค่าของการทำงานที่เป็น ระเบียบ	3.60	0.86	มาก	3.41	0.87	ปานกลาง
31. นักเรียนได้ความคิดแปลกใหม่ จากวิชานี้	3.34	1.00	ปานกลาง	3.05	1.10	ปานกลาง
32. ครูให้แรงเสริมนักเรียนโดยการ ชมเชยและประกาศเกียรติคุณให้ บุคคลทั่วไปทราบ	3.19	1.03	ปานกลาง	2.76	1.05	ปานกลาง
33. นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษา อย่างมีความสุข	3.42	1.04	ปานกลาง	3.01	1.07	ปานกลาง
34. นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาแล้ว เห็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิต ประจำวันได้	3.40	1.01	ปานกลาง	3.30	0.99	ปานกลาง
รวม	3.40	0.92	ปานกลาง	3.15	0.93	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยกระบวนการที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนให้นักเรียนทราบก่อนมีการเรียนการสอน ครูใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน การมีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีกับนักเรียนอย่างทั่วถึง การที่ครูใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการตอบคำถาม การลำดับเนื้อหาสาระเหมาะสมเข้าใจง่ายของของครู ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาของครู ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล และเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และพยายามส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า

ของการทำงานที่เป็นระเบียบอยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาออกสถานที่ อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าครูสังคมศึกษา ใช้ภาษาได้ชัดเจนถูกต้องและมีความแม่นยำ ในเนื้อหาวิชาในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาออกสถานที่ อยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย	3.11	1.02	ปานกลาง	2.75	0.95	ปานกลาง
2. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนที่หลากหลาย	2.97	0.99	ปานกลาง	2.61	0.97	ปานกลาง
3. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่มีประโยชน์ในการเรียน	3.35	0.93	ปานกลาง	2.86	0.94	ปานกลาง
4. ครูของท่านใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย	3.04	1.01	ปานกลาง	2.72	1.02	ปานกลาง
5. ครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียน	3.58	0.89	มาก	3.12	0.93	ปานกลาง
6. ครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	3.58	0.90	มาก	3.12	0.92	ปานกลาง
7. ครูใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.41	0.91	ปานกลาง	3.06	0.94	ปานกลาง
8. ครูใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด	3.41	0.93	ปานกลาง	3.13	0.92	ปานกลาง

ตาราง 3 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ การสอน	3.31	0.93	ปานกลาง	2.98	1.02	ปานกลาง
10. นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจ บทเรียนจากสื่อที่ครูท่านใช้ ประกอบการสอน	3.46	0.91	ปานกลาง	3.10	0.93	ปานกลาง
รวม	3.32	0.94	ปานกลาง	2.95	0.95	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่าสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ครูสังคมศึกษามีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและบทเรียนในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นว่า ครูสังคมศึกษามีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์สภาพการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษาดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูจะทดสอบนักเรียนอยู่เสมอเพื่อ ตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนที่ครู สอน	3.67	0.94	มาก	3.23	0.88	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ครูบอกเกณฑ์การตรวจผลงานและ พฤติกรรมที่สังเกตแก่นักเรียนก่อน ล่วงหน้า	3.56	0.92	มาก	3.45	0.94	ปานกลาง
3. ครูมีการประเมินผลงานของ นักเรียนโดยใช้เกณฑ์การประเมิน ที่กำหนด	3.69	0.81	มาก	3.49	0.88	ปานกลาง
4. ครูมีการประเมินพัฒนาการของ นักเรียนโดยรวม	3.51	0.87	มาก	3.30	0.89	ปานกลาง
5. ครูมีการประเมินพัฒนาการของ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.45	0.89	ปานกลาง	3.25	0.90	ปานกลาง
6. ครูมีการประเมินพฤติกรรมการทำงาน กลุ่มและรายบุคคลโดยใช้แบบสังเกต	3.51	0.92	มาก	3.21	0.88	ปานกลาง
7. ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนอย่าง หลากหลายวิธี	3.50	0.88	มาก	3.07	0.86	ปานกลาง
8. ครูมีการนำข้อมูลจากการวัดและ ประเมินผลป้อนกลับไปยังนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการ เรียนในครั้งต่อไป	3.38	0.89	ปานกลาง	3.07	0.94	ปานกลาง
9. นักเรียนคิดว่าการวัดผลและ ประเมินผลของครูเป็นไปตาม สภาพความเป็นจริงไม่เกิดความ ลำเอียง	3.63	1.01	มาก	3.43	1.01	ปานกลาง
รวม	3.54	0.90	มาก	3.28	0.91	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่าสภาพการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความเห็นว่าสภาพการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ทว่าการประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และการนำข้อมูลจากการวัดผลและประเมินผลป้อนกลับไปยังนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนในครั้งต่อไป อยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นว่า สภาพการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 ความต้องการของนักเรียน จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ข้อที่	ความต้องการของนักเรียน	ความถี่	
		มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1	จัดการเรียนการสอนโดยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่	105	82
2	จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงงาน	60	-
3	จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	60	5
4	จัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมบทเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม	35	17
5	จัดการเรียนการสอนโดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี	32	7
6	จัดการเรียนการสอนโดยให้มีความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	15	6
7	จัดการเรียนการสอนโดยให้มีการจัดนิทรรศการ	3	3

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการของนักเรียน	ความถี่	
		มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
8	จัดการเรียนการสอนโดยเชิญบุคคลภายในภายนอกมาให้ ความรู้	1	-
9	จัดการเรียนการสอนโดยครูมีการพูดและบรรยายน้อยลง	3	4
10	จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะในการ คิดและความเข้าใจมากกว่าท่องจำ	8	20
11	จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีกิจกรรมโต้วาทีและ แสดงละคร	4	-
12	ครูผู้สอนที่มีความอาวุโสและมีบุคลิกที่ดูภูมิฐาน	5	3
13	ครูควรสอนให้เข้าใจและอธิบายเนื้อหาสาระโดยละเอียดจน นักเรียนเข้าใจบทเรียน	3	31
14	จัดการเรียนการสอนและวิชาเดียวกันและระดับชั้นเดียว กันควรเป็นครูคนเดียวกัน	2	-
15	การให้งานนักเรียนที่เป็นรายงานควรน้อยลง	1	-
16	ครูสังคมศึกษาควรเป็นครูที่มีประสบการณ์และมีคุณภาพ เข้าถึงผู้เรียนได้	3	4
17	ครูสังคมศึกษาควรมีเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย และน่าสนใจ	10	4
18	จัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาครูควรมีการสรุปเนื้อหา สาระอีกครั้งในท้ายชั่วโมงเรียน	3	41
19	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาไม่มุ่งเน้น เด็กเป็นศูนย์กลางมากเกินไป เนื่องจากนักเรียนเรียนไม่ เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน	-	23
20	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำกิจกรรม กลุ่ม	-	23
21	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยร่วมทำกิจกรรมกับ หน่วยงานราชการและชุมชน	-	7

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการของนักเรียน	ความถี่	
		มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
22	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีการสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และมีการยกตัวอย่างในชีวิตประจำวันประกอบ	-	8
23	เนื้อหาสาระในวิชาสังคมศึกษาควรมีความง่ายกว่า ปัจจุบัน	-	3
24	ครูสังคมศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	-	13
25	ครูสังคมศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและ ยอมรับการตัดสินใจของนักเรียนเอง	-	7
26	ครูสังคมศึกษาควรใช้ภาษาพูดที่ฟังแล้วเข้าใจง่าย	-	3
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน			
1	การจัดการเรียนการสอนควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลายและมากขึ้น	103	8
2	การจัดการเรียนการสอนควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย	60	47
3	การจัดการเรียนการสอนควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่เป็นอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียน การสอน	31	15
4	การจัดการเรียนการสอนควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่ เป็นวิทัศน์	32	16
5	การจัดการเรียนการสอนควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่เป็นสไลด์ประกอบการเรียนการสอน	18	15
6	ภาพและแผนที่ที่ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนควร มีขนาดใหญ่และชัดเจน	14	-
7	สื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยี ควรเป็นสื่อที่มี ความสะดวกสบายและประหยัด	11	8

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการของนักเรียน	ความถี่	
		มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
8	การจัดการเรียนการสอนควรมีการใช้แผ่นใสประกอบ การเรียนการสอน	2	9
9	อยากให้ห้องเรียนเปลี่ยนเป็นห้องปรับอากาศ	1	3
10	การจัดการเรียนการสอนในวิชาภูมิศาสตร์ควรใช้สื่อการ สอนที่เป็นแผนที่และลูกโลกประกอบการสอนให้มากขึ้น	-	18
11	การจัดการเรียนการสอนควรใช้สื่อการสอนที่มีความ เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนและน่าสนใจ	-	23
12	การจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ควรใช้สื่อ การสอนที่เป็นวีดิทัศน์ประกอบการสอน	-	6
ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน			
1	ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามสภาพความ เป็นจริง	62	2
2	ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนจากการ ทำงานของนักเรียน	37	17
3	ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนทั้งก่อนเรียนและ หลังเรียน	24	-
4	การวัดผลและประเมินผลการเรียนในแต่ละครั้งควรมีการ แจ้งให้นักเรียนทราบก่อนล่วงหน้า	18	-
5	การวัดผลและประเมินผลการเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง	25	3
6	การวัดผลและประเมินผลการเรียนไม่อย่าให้มีการทำ แบบทดสอบอย่างเดียว	28	7
7	ควรมีการนำผลจากการวัดผลและประเมินผลการเรียนไป ปรับปรุงแก้ไขการเรียนของนักเรียนด้วย	6	5
8	ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยรวมจาก หลาย ๆ ด้าน	6	7

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ความต้องการของนักเรียน	ความถี่	
		มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
9	การวัดผลและประเมินผลการเรียนควรกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน	6	-
10	การวัดผลและประเมินผลการเรียนแต่ละครั้งควรบอกหัวข้อเนื้อหาให้นักเรียนทราบก่อน	3	-
11	การวัดผลและประเมินผลการเรียนควรมีการจัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนในแต่ละครั้งพร้อมกันทุกห้อง	1	-
12	การวัดผลและประเมินผลการเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย	1	2
13	การวัดผลและประเมินผลการเรียนควรกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนให้ต่ำกว่าที่เป็นอยู่	1	5
14	แบบทดสอบที่มีอาจารย์สอนหลายท่านควรให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการออกข้อสอบทุกคน	1	4
15	แบบทดสอบควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของนักเรียน	-	22
16	แบบทดสอบควรมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา	-	7
17	แบบทดสอบควรมีความอ่านง่ายแก่ที่เหมาะสม	-	2
18	แบบทดสอบควรเป็นแบบทดสอบประเภทอัตนัยได้มาตรฐานมีความยุติธรรม	-	5
19	แบบทดสอบที่เป็นแบบปรนัยเลือกตอบควรออกให้ครอบคลุมทุกด้านมิใช่วัดแต่ความจำเป็นส่วนใหญ่	-	8
20	การวัดและประเมินการเรียนการสอนสังคมศึกษาควรมีการประเมินผลเป็นรายบุคคล	-	14

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของหมวดวิชาสังคมศึกษา ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อ

การเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนดังต่อไปนี้

1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไว้มากที่สุด คือการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ รongลงมา เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมบทเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของสังคม เน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนควรมีความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและครูสังคมศึกษาควรมีเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นต้น

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ รongลงมา เช่น ครูควรมีการสรุปเนื้อหาสาระอีกครั้งในท้ายชั่วโมงเรียน สอนให้เข้าใจและอธิบายเนื้อหาสาระให้ละเอียดจนนักเรียนเข้าใจบทเรียน ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม การจัดการเรียนการสอนโดยไม่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากเกินไป เนื่องจากนักเรียนเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน จัดกิจกรรมการสอน โดยเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดและความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ และการจัดกิจกรรมบทเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม ตลอดจนครูสังคมศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

2. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและมากขึ้น รongลงมา เช่น ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นอินเตอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์ สไลด์ ประกอบการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่เป็นแผนที่ควรมีขนาดใหญ่ชัดเจนแบบประหยัด เป็นต้น

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย รongลงมา เช่น ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนและมีความน่าสนใจ การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในรายวิชาภูมิศาสตร์ ควรใช้สื่อการสอนที่เป็นแผนที่และลูกโลกประกอบการสอนให้มากขึ้น สื่อการเรียนการสอนที่เป็นอินเตอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์ สไลด์ แผ่นใส ประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตลอดจนควรเป็นสื่อที่มีความสะดวกสบายในการใช้ ประหยัดและหลากหลายมากขึ้น เป็นต้น

3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา ควรมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง รองลงมา เช่น ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนจากการทำงานของนักเรียน ไม่ควรวัดผลจากการทำแบบทดสอบอย่างเดียว ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างต่อเนื่องและการวัดผลและประเมินผลการเรียนในแต่ละครั้งควรมีการแจ้งให้นักเรียนทราบก่อนล่วงหน้า เป็นต้น

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือ แบบทดสอบควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของนักเรียน รองลงมา เช่น ควรวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาจากการทำงานของนักเรียน ควรมีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล แบบทดสอบที่เป็นแบบปรนัย ควรออกให้ครอบคลุมทุกด้าน มิใช่วัดแต่ความจำเป็นส่วนใหญ่ ไม่ควรวัดผลจากการทำแบบทดสอบอย่างเดียว แบบทดสอบก็ควรมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยรวมจากหลาย ๆ ด้าน เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาของครูภายในหมวดวิชาสังคมศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการวางแผนบริหารจัดการ การเรียนการสอนสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ทั้งหมด จำนวน 1,595 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 1,436 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 90

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

(ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ทั้งหมด จำนวน 1,436 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 1,436 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 1,429 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.51 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 34 ข้อ ด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ ด้านวัดผลและประเมินผลการเรียน จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/ Personal Computer Plus) โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง	เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง	เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.50 หมายถึง	เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง	เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง	เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นมากที่สุด

3. วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยหาค่าความถี่

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยพิจารณาตามระดับชั้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก คือการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยกระบวนการที่ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนให้นักเรียนทราบก่อนมีการเรียนการสอน ครูใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอย่างทั่วถึง ครูมีการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดในการตอบคำถาม มีการลำดับเนื้อหาสาระ เหมาะสม เข้าใจง่าย ครูมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชา มีการจัดกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอย่างมีเหตุผล และเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำงานที่เป็นระเบียบ ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับน้อยคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาภายนอกสถานที่ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก คือครูสังคมศึกษาใช้ภาษาได้ชัดเจน ถูกต้อง และมีความแม่นยำในเนื้อหา ข้อที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับน้อย คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาภายนอกสถานที่ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยพิจารณาตามระดับชั้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นว่าสภาพการใช้สื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในระดับมาก คือครูสังคมศึกษาใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและบทเรียน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นว่าครูสังคมศึกษามีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพปานกลางทุกข้อ

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยพิจารณาตามระดับชั้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นว่าสภาพการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีสภาพการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย คือ การประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และการนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลป้อนกลับไปยังนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนในครั้งต่อไป

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นว่าสภาพการวัดผลและประเมินผลของหมวดวิชาสังคมศึกษาอยู่ในสภาพปานกลางทุกข้อ

2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้มีการเสนอแนะความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในแต่ละด้านไว้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการเสนอแนะความต้องการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ รองลงมา เช่น การให้นักเรียนทำโครงงาน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม เน้นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น ควรมีความสนุกสนาน เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และครูสังคมศึกษามีเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นต้น

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้เสนอความต้องการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษามากที่สุด คือการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ รองลงมา เช่น ครูควรมีการสรุปเนื้อหาสาระอีกครั้งในท้ายชั่วโมงเรียน สอนให้เข้าใจและอธิบายเนื้อหาสาระให้ละเอียดจนนักเรียนเข้าใจในบทเรียน การทำกิจกรรมกลุ่ม และไม่ควรมุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากเกินไป เนื่องจากนักเรียนเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน กิจกรรมควรมุ่งให้เกิดทักษะการคิดและความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ และบทเรียนควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ตลอดจนครูสังคมศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เป็นต้น

2.2 ด้านสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมไว้มากที่สุด คือสื่อการเรียนการสอนควรมีความหลากหลายและมากขึ้น รองลงมา เช่น สื่อการสอนควรมีความทันสมัย และควรเป็นสื่อการสอนประเภทอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์ สไลด์ ประกอบการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่เป็นแผนที่ควรมีขนาดใหญ่ ชัดเจน และประหยัด เป็นต้น

สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนควรมีความทันสมัย รองลงมาคือ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน และมีความน่าสนใจ สื่อการสอนในรายวิชาภูมิศาสตร์ควรใช้สื่อที่เป็นแผนที่และลูกโลกให้มากขึ้น และควรเป็นสื่อการสอนประเภทอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์ สไลด์ แผ่นใสประกอบการเรียน และมีความประหยัด เป็นต้น

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาไว้มากที่สุด คือ การวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรวัดผลและประเมินผลการเรียนตามสภาพความเป็นจริง รองลงมา เช่น ควรมีการวัดผลและประเมินผลจากการทำงานของนักเรียน ไม่ควรวัดผลและประเมินผลการเรียนจากแบบทดสอบอย่างเดียว ควรมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง และการวัดผลแต่ละครั้งควรมีการแจ้งให้นักเรียนทราบก่อนล่วงหน้า เป็นต้น

สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนได้มีการเสนอความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมไว้มากที่สุดคือ แบบทดสอบควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถ และระดับชั้นของนักเรียน รองลงมา เช่น ควรวัดผลและประเมินผลจากการทำงานของนักเรียน ควรมีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล แบบทดสอบที่เป็นแบบปรนัย ควรออกให้ครอบคลุมทุกด้านมิใช่วัดแต่ความจำเป็นส่วนใหญ่ ไม่ควรประเมินผลจากการทำแบบทดสอบอย่างเดียว แบบทดสอบก็ควรมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และควรวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาโดยรวมจากหลาย ๆ ด้าน เป็นต้น

การอภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ครูสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความแม่นยำในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน และมีการจัดลำดับเนื้อหาที่สอนได้เหมาะสมเข้าใจง่าย ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

วิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) (โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) : 2545) ด้านการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร โดยสนับสนุนและส่งเสริมอาจารย์และบุคลากรให้พัฒนาความรู้ ทักษะการสอน และด้านกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน โดยสนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้วิเคราะห์และบูรณาการตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการเรียนการสอน จากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 3 – 10) ด้านตัวบ่งชี้การสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะต้องมีการเตรียมตัวการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อผู้เรียนได้ให้ความหมายของคำ และตรวจสอบความได้ถูกต้อง และได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อตัดสินใจได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด ซึ่งจะนำไปสู่การอธิบายความเป็นไปของปัญหาเชิงเหตุผล และสามารถคาดการณ์ทำนายผลจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้ การเพิ่มคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และที่สำคัญก็คือทักษะประสบการณ์ที่ได้จากการคิดค้นทดลองด้วยตนเองของครูผู้สอน จนค้นพบแนวทางที่ได้ผล เพราะไม่มีกฎตายตัวว่าต้องใช้ขั้นตอนสำเร็จรูปแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะทุกอย่างจะมีแนวทางเลือกหลายทางแล้วแต่ว่าผู้สอนจะคิดค้นและปรับใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (วีระวัฒน์ พูลทวี : 2541) ดังที่ ดร. สงบ ลักษณะ (2533) ได้กล่าวถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ครูต้องใช้วิธีสอนหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทั้งความรู้ ความคิด การปฏิบัติ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม การสอนที่จะให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการนั้น ครูจะต้องเน้นกิจกรรมเชิงกระบวนการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งอาจสรุปเป็นหลักการได้ว่าการสอนที่ดีคือการสอนที่ครูไม่เป็นผู้บอกความรู้หรือให้ความแก่ผู้เรียนโดยตรง

1.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ครูสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของนักเรียนและบทเรียนในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520 : 96) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงสื่อการสอน ซึ่งสื่อการสอน หมายถึงวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของโรเบิร์ต ริชชี (Richy, 1958, p. 201) ว่านักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น ถ้าใช้สื่อการสอนเข้ามาสอนเนื้อหา การใช้สื่อการสอนจะทำให้นักเรียนรู้จักอภิปราย และแสดงความ

คิดเห็น และ นาฏเจลิยว สุมาวงศ์ (2519 : 20) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่นครู จะต้องมีความรู้ในเทคนิคการสอนและสื่อการสอนเป็นอย่างดี รู้จักนำสื่อการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิชา เวลา และใช้ได้ถูกวิธีของสื่อการสอนนั้น ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้เรียนได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเป็นการประหยัดเวลาในการสอนของครู

1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยรวมนักเรียนมีความเห็นว่าการวัดผลและประเมินผลอยู่ในสภาพที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการวัดผลและประเมินผลของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ที่ได้ให้หลักการประเมินผลการเรียนไว้ว่า การประเมินผลการเรียนต้องประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา และควรเป็นการวัดผลเพื่อปรับปรุงการเรียนและตัดสินผลการเรียนดังที่ ลาวัณย์ วิทญานกุล (2533 : 207 – 208) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลสังคมศึกษาไว้ว่า กระบวนการวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งที่ครูจะต้องทำตลอดเวลา และจะต้องครอบคลุมถึงพฤติกรรมของนักเรียนทุกด้าน ตลอดจนคำนึงถึงตัวผู้เรียนในด้านวัย พัฒนาการ บางครั้งแบบทดสอบเนื้อเรื่องเดียวกันแต่ต่างระดับ เช่น ในหัวข้อข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน เมื่อนักเรียน เรียนทุกระดับ ครูจำเป็นต้องใช้คำพูดในแบบทดสอบต่างกัน เพื่อความเข้าใจที่ต่างวัย ต่างระดับ และต้องเป็นการวัดผลเพื่อดูผลการเปลี่ยนแปลงขณะสอน ในขณะที่นักเรียนเรียนแต่ละจุดประสงค์ แต่ละหน่วย หรือแต่ละคาบ นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เพียงใดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้านักเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะได้แก้ไขสิ่งบกพร่องของนักเรียน ว่าที่ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งใช้การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนเป็นเกณฑ์ และการวัดผลและประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อความเหมาะสมกับสิ่งที่เรียน โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถามผลของการประเมิน ตรวจผลงาน และแบบทดสอบเป็นต้น (ลัดดา ศิลาน้อย. 2540 : 18 – 20)

2. ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่านักเรียนมีการเสนอแนะความต้องการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยให้อาจารย์พานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่มากที่สุด เนื่องจากการศึกษานอกสถานที่เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการใช้สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนหรือผู้จัดการกิจกรรมสามารถดำเนินการได้ทั้งในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ว่าในชนบท

เนินเขา หรือชายหาด ในสนามหญ้าหน้าโรงเรียน สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ ตลาดในชุมชน หรือแม้แต่ใต้ต้นไม้ใหญ่เพียงต้นหนึ่ง การศึกษานอกสถานที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้คุณค่าทางประสบการณ์ต่อผู้เรียนอย่างมาก ดังที่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษานอกสถานที่ไว้ว่าการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่เป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นแหล่งอันอุดมสมบูรณ์ของการค้นหาความรู้ทั้งเรื่องของภาษา ศิลป คณิตศาสตร์ ดนตรี วิทยาศาสตร์ และสังคม รวมทั้งทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และชื่นชมความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ เป็นพัฒนาความรู้และทักษะ ด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนจะได้สำรวจสภาพแวดล้อม เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและความสลับซับซ้อนของธรรมชาติ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะในการสังเกต ค้นหา และบันทึกข้อมูล ตลอดจนพัฒนาเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง รวมทั้งใช้ทักษะในการตั้งคำถาม การสืบค้น และการลงมือปฏิบัติ จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ สึกกับผิดชอบ รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้สามารถตัดสินใจ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวความคิดของวีระ วิเศษสมิต. (2535) ที่กล่าวถึงคุณค่าของการศึกษานอกสถานที่ไว้ว่า การศึกษานอกสถานที่ให้คุณค่าทางประสบการณ์แก่นักเรียน 3 ประการ คือ ทางด้านสังคม เด็กจะได้รู้จักการเข้าสังคมเพราะได้พบเพื่อนเพิ่มขึ้น ได้เรียนรู้ถึงวิธีการต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกัน ช่วยให้อ่านใจการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือหมู่คณะ ทางด้านสติปัญญา เด็กได้รับความเจริญงอกงามทางสติปัญญา เพราะกิจกรรมนอกสถานที่มีกิจกรรมให้เลือกอย่างมากมาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ทำให้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในตัวเด็กเอง และทางด้านสุขภาพพลานามัย เด็กได้รับผลทางสุขภาพ และพลานามัย เพราะกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกปฏิบัติ ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

2.2 ด้านสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการเสนอแนะความต้องการให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีความทันสมัย ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวความคิดของวันเพ็ญ วรรณโกมล (2544) ที่กล่าวถึงบทบาทของสื่อการเรียนการสอนตามแนวคิดใหม่ว่า สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนอย่างแยกไม่ออก และขาดไม่ได้ เป็นเครื่องมือที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ แม้แต่การที่ครูผู้สอนอธิบายให้ผู้เรียนฟัง ก็ถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง หนังสือเรียนหรือสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ก็เป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ครูสังคมศึกษาควรต้องพิจารณาถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนหลายรูปแบบ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ และให้ได้ในระดับที่สูงยิ่งขึ้น ครูสังคมศึกษาควรพิจารณานำสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษาไปจัดการเรียน

การสอนอย่างเป็นระบบโดยใช้รูปแบบจำลอง หรือ The Assure Model คือการวิเคราะห์ ลักษณะผู้เรียน กำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกจัดแปลง หรือออกแบบสื่อ การใช้สื่อ การกำหนด การตอบสนองของผู้เรียน และการประเมินผลและครูผู้สอนต้องสามารถใช้สื่อการเรียนการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ จึงจะมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพของการจัดการ ศึกษาได้ ดังที่ นาดยา ภัทรแสงไทย (2525) ได้กล่าวการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนสังคมศึกษา ให้เหมาะสมไว้ว่า ครูผู้สอนควรเลือกใช้อุปกรณ์การสอนหลาย ๆ อย่าง ตามความต้องการ และ ตามความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลาย ๆ ด้าน จากอุปกรณ์ต่างชนิดกัน เพื่อให้ผู้เรียน ได้สังเกตกระบวนการหรือกิจกรรมความเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องกันไป และอุปกรณ์การสอนควรมี รูปร่าง ลักษณะที่น่าสนใจ ชัดเจน ใช้แล้วเหมาะกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการ มีการจัดลำดับอย่าง ต่อเนื่อง ดูแลรักษาง่าย ซ่อมง่าย

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการเสนอแนะความต้องการให้มีการ วัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง และให้เหมาะสมกับความสามารถระดับชั้นของ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ลาวัณย์ วิทยายุฑิกุล (2533) ที่กล่าวถึง การวัดผล การเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้ว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่จะต้องทำตลอดเวลาที่ดำเนิน การเรียนการสอน เพื่อที่ครูจะได้สามารถมองเห็นพัฒนาการของนักเรียนเท่า ๆ กัน อุปสรรค หรือปัญหาที่ขัดขวางพัฒนาการของนักเรียน ความสำเร็จผลหรือพัฒนาการอันเป็นการเรียนรู้ ของนักเรียนนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงผลที่เป็นตัวความรู้เนื้อหา แต่จะครอบคลุมไปถึงวิธีการเรียน และความสามารถในการใช้วิธีการเรียน และลักษณะส่วนตัวอันประกอบด้วยบุคลิกภาพและ จิตพิสัยลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ อันแสดงถึงการตัดสินใจ และการนำการเรียนรู้ทั้งด้าน พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ไปใช้ วิชาสังคมศึกษาเป็นเรื่อง เกี่ยวกับชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมซึ่งมีทั้งความละเอียดและซับซ้อน การวัดผลจึงควรให้ครอบคลุมเป็นหมาย และจุดประสงค์ อันจะทำให้ผลที่ได้เป็นที่เชื่อถือได้ เกี่ยวกับสถานภาพและคุณภาพของนักเรียนทั้งส่วนที่เกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวข้องกับผู้อื่นตาม วิธีการดำรงชีวิต การวัดผลจึงต้องทำอย่างต่อเนื่องและเน้นการวัดการใช้เหตุผลของนักเรียน ดังที่ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) ที่กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญไว้ว่า การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความถนัด ความสนใจต่างกัน และต้องมีรูปแบบ ที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแสดงความรู้ ความสามารถ ความรู้สึก ที่ผู้เรียนมีและ ประพฤติปฏิบัติได้ และการประเมินที่ดีต้องสามารถตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยใช้วิธี การที่สามารถสะท้อนถึงคุณค่าของจุดมุ่งหมายของการเรียนได้อย่างแม่นยำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยเสนอว่าทางหมวดวิชาสังคมศึกษา หรือครูผู้สอนสังคมศึกษาทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นในชุมชน โดยการบูรณาการเนื้อหาสาระหน่วยการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ของชุมชน หรือให้ชุมชนเป็นบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชนหรือใช้ชุมชนเป็นบทเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากชุมชน หรือเชิญบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในบทเรียนมาให้ความรู้กับนักเรียนมากขึ้น
2. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลางผู้วิจัยเสนอว่าทางหมวดวิชาสังคมศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสังคมศึกษามีการใช้สื่อให้หลากหลายและทันสมัยมากขึ้น โดยจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพสูง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นิรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเสนอว่าทางหมวดวิชาสังคมศึกษาควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ครูผู้สอนสังคมศึกษาได้ตระหนักในความสำคัญและเห็นแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาตามสภาพความเป็นจริง ตลอดจนวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยครอบคลุมพฤติกรรมในทุกด้าน
4. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เสนอความต้องการเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่มากที่สุด ผู้วิจัยเสนอว่า ทางหมวดวิชาสังคมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมนำ

นักเรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระในบทเรียนให้มากขึ้น และครูผู้สอนสังคมศึกษาควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียนเป็นบทเรียน เพื่อพานักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้นอกสถานที่ในชุมชน

5. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้เสนอความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยให้ครูสังคมศึกษาใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และมีความหลากหลายไว้มากที่สุด ผู้วิจัยเสนอว่า ทางหมวดวิชาสังคมศึกษาควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง เพื่อให้ครูได้ตระหนักในความสำคัญและเห็นแนวทางในการใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตลอดจนเพิ่มพูนศักยภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาอีกด้วย

6. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้เสนอความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษา โดยต้องการให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาตามสภาพความเป็นจริง และแบบทดสอบควรมีความยากง่ายในระดับที่เหมาะสม ผู้วิจัยเสนอว่า ทางหมวดวิชาสังคมศึกษาควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนสังคมศึกษาตามสภาพความเป็นจริง และการสร้างแบบทดสอบ เพื่อให้ครูสังคมศึกษาตระหนักในความสำคัญและเห็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ตลอดจนเพิ่มศักยภาพครูผู้สอนเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาอย่างไร เพราะผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับนักเรียน และเป็นบุคคลที่นักเรียนมีความไว้วางใจ ขอคำปรึกษาในเรื่องการเรียนมากที่สุด เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

2. ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาระหว่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอน

ปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

3. ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาสังคม ตลอดจนหารูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของผู้ปกครองนักเรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะต่าง ๆ ในวิชาสังคมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2541). *คู่มือสิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2533). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2533). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เกษมภา รัตนโกชน. (2540). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนปกติ*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2523). *การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณงนารถ สดวโรดม. (2534, มิถุนายน). "กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา," *วารสารศึกษาศาสตร์*. 7(18) : 20 – 25.
- เดือนใจ เกตุษา. (2526). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา หน่วย 11 – 15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งสิทธิ์การพิมพ์.
- นาฏเนลิยว สุมาวงศ์. (2519). *ระเบียบวิธีสอนทั่วไป*. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์
- นาคยา ภัทรแสงไทย. (2525). *ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดรธานี.
- บุญนาค ตีวกุล. (2532). *แนวการสอนสังคมศึกษา*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- บุษยรัตน์ บุณตริกบุตร. (2530). *การประเมินหลักสูตรรายวิชาบังคับ กลุ่มสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

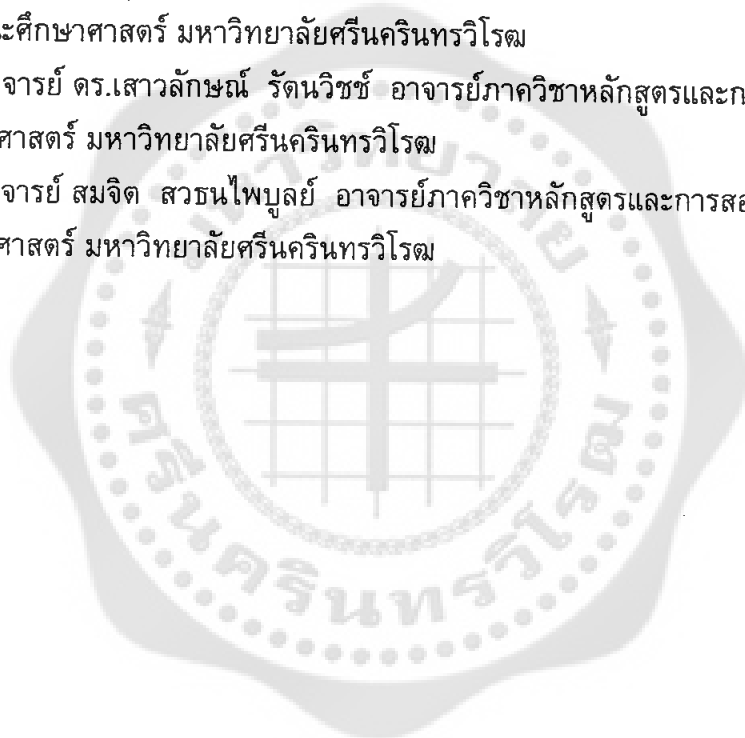
- ประนอม เดชชัย. (2521). แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราณี โพธิสุข. (2525). ทฤษฎีและวิธีสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เผด็จ กุลประดิษฐ์. (2540). การศึกษาสภาพปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เยาวภา ประคองศิลป์. (2538, มิถุนายน - กันยายน). "ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายคิดอย่างไรเมื่อเรียนวิชานี้," วารสารศึกษาศาสตร์. 18(2) : 25 – 29.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ลาวัลย์ วิทยาอุฎฒิกุล. (2533). การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณเพ็ญ วรรณโกมล. (2544). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วารี ถิระจิตร. (2534). พัฒนาการสอนสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ วิเศษสมิต. (2535). ค่ายพักแรม. กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์การพิมพ์.
- วีระวัฒน์ พูลทวี. (2541). ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในเขตพัฒนาภาคเหนือ. ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงบ ลักษณะ. (2533, พฤษภาคม-สิงหาคม). "แนวคิดบางประการเกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตรและการวิจัย", วารสารวัดผลการศึกษา : 79.
- สมบุญ ชิตพงศ์. (2523). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2540). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอนกประสงค์ ฝ่ายวิชาการโรงเรียนศรีพฤฒา.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2523). การสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน. เอกสารอัดสำเนา.
- สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ. (2539). *สภาพปัญหาการใช้สารสนเทศในการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- สิริวรรณ ศรีพล. (2526). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา หน่วย 1 – 4*. กรุงเทพฯ : หนึ่งเจ็ดการพิมพ์.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2514). *เทคนิคและวิธีสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหบัณฑิต.
- สุรพงษ์ โลหิตพิณฑุ. (2539). *การใช้วิธีทัศน์แบบประหยัดสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์*.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2527, ตุลาคม). “การสอนเด็กให้มองอนาคต,” *สารพัฒนาหลักสูตร*. (31) : 14 – 15.
- เสรี พงศ์พิศและคณะ. (2538). *ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปวงชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). กรุงเทพฯ.
- อรรถนพ สิทธิมั่งค. (2527). *การประเมินการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกลาง กลุ่มที่ 5. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- Edward, Ellen L. (1960). *Experimental design in Psychological Research*. New York : Rinehart and Company.
- Edwin, Fenton. (1967). *The New Social Studies*. New York : Rinehart and Winston.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd Edition. New York : McGraw-Hill Book Co.
- Richy W. Robert. (1958). *Planning for Teaching : An Instruction to Education*. New York : McGraw-Hill.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ อาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการ
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ สมจิต สวธนไพบุลย์ อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การศึกษา สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)”
คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผลรวม ฉะนั้นใครขอความกรุณาจากนักเรียน
ช่วยตอบแบบสอบถามชุดนี้ตามสภาพความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ทำ
านตอบทั้งหมดจะถือเป็นความลับ

2. แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชา
สังคมศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชา
สังคมศึกษา

3. เมื่อนักเรียนตอบแบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์แล้ว กรุณาส่งคืนผู้วิจัยด้วย

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
คำชี้แจง แบบสอบถามส่วนนี้ถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ระดับชั้นการศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

คะแนน 5	หมายถึง	เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เป็นสภาพที่เกิดขึ้นปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เป็นสภาพที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กระบวนการจัดการเรียนการสอน					
1. ครูของท่านแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนให้ท่านทราบก่อนการเรียนการสอน					
2. ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง					
3. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอย่างทั่วถึง					
4. ครูของท่านใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดในการตอบคำถาม					
5. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม.....					

สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กระบวนการจัดการเรียนการสอน					
6. ครูของท่านบอกแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ในเนื้อหาบทเรียนให้นักเรียนทราบ					
7. ครูของท่านลำดับเนื้อหาสาระที่สอนเหมาะสมเข้าใจง่าย..					
8. ครูของท่านมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชา					
9. ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ					
10. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอย่างมีเหตุมีผล					
11. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ					
12. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการเผชิญและแก้ปัญหา					
13. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ฝึกทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ					
14. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอย่างมีเหตุมีผล					
15. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตัวนักเรียน					
16. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริง					
17. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถของท่าน					
18. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงงาน					
19. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากกลุ่มทำงาน					
20. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น					
21. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างหรือปัญหาสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้หาทางคิด.....					

สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กระบวนการจัดการเรียนการสอน					
22. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ					
23. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การสาธิตตามขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้					
24. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสนทนาและอภิปรายร่วมกับนักเรียน					
25. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน					
26. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการศึกษานอกสถานที่					
27. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ					
28. ครูของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับประสบการณ์ชีวิตจริง					
29. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง					
30. ครูของท่านพยายามให้ท่านเห็นคุณค่าของการทำงานที่เป็นระเบียบ					
31. นักเรียนได้ความคิดแปลกใหม่จากวิชานี้					
32. ครูให้แรงเสริมนักเรียนโดยการชมเชยและประกาศเกียรติคุณให้บุคคลทั่วไปทราบ					
33. นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาอย่างมีความสุข					
34. นักเรียนเรียนวิชาสังคมศึกษาแล้วเห็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
สื่อการเรียนการสอน					
1. ครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย					
2. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอนที่หลากหลาย ...					
3. ครูใช้อุปกรณ์การสอนที่มีประโยชน์ในการเรียน					

สภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สื่อการเรียนการสอน					
4. ครูของท่านใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย					
5. ครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียน					
6. ครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
7. ครูใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
8. ครูใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด					
9. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน					
10. นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนจากสื่อที่ครูท่านใช้ประกอบการสอน					
การวัดผลและประเมินผลการเรียน					
1. ครูจะทดสอบนักเรียนอยู่เสมอเพื่อตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอน					
2. ครูบอกเกณฑ์การตรวจผลงานและพฤติกรรมที่สังเกตแก่นักเรียนก่อนล่วงหน้า					
3. ครูมีการประเมินผลงานของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนด					
4. ครูมีการประเมินพัฒนาการของนักเรียนโดยรวม					
5. ครูมีการประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ...					
6. ครูมีการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและรายบุคคลโดยใช้แบบสังเกต					
7. ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลายวิธี					
8. ครูมีการนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลป้อนกลับไปยังนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนในครั้งต่อไป					
9. นักเรียนคิดว่าการวัดผลและประเมินผลของครูเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง ไม่เกิดความลำเอียง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา
คำชี้แจง จากสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบัน นักเรียนมีความคิดเห็น
และต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาอย่างไร โปรดแสดงความคิดเห็น

3.1 ความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา

3.2 ความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาประกอบการเรียนใน
วิชาสังคมศึกษา

[illegible]

3.3 ความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลวิชาสังคมศึกษา

[illegible]

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ข้อ	t	ข้อ	t
1	2.43	28	4.86
2	3.09	29	4.72
3	6.33	30	4.15
4	3.63	31	4.44
5	2.78	32	4.17
6	3.39	33	5.33
7	3.25	34	4.25
8	2.30	35	5.47
9	5.77	36	5.60
10	3.55	37	6.28
11	4.15	38	4.61
12	3.28	39	4.55
13	5.05	40	5.08
14	4.73	41	4.52
15	3.73	42	5.08
16	3.14	43	4.25
17	4.90	44	5.23
18	2.06	45	5.86
19	2.89	46	3.79
20	5.62	47	3.99
21	5.94	48	4.18
22	4.13	49	4.53
23	4.96	50	3.69
24	5.20	51	5.82
25	5.68	52	3.97
26	3.91	53	3.49
27	5.22		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายกิตติคุณ รุ่งเรือง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/10 หมู่ 4 ตำบลม่วงชุม อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2530	ปฏิบัติการสอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเข้ สำนักงาน งานการประถมอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2532	ปฏิบัติการสอนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม กรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน	ปฏิบัติการสอนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปฏิบัติการสอนระดับปริญญาตรี ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปฏิบัติการปฏิบัติการสอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดหนองตะโก ตำบลเขาน้อย อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดบ้านฆ้องน้อย ตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2524	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2528	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) เอกสังคมศึกษา วิทยาลัยครูนครปฐม จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2537	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม) สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์